

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Titvlvs XLV. De reliquiis, & veneratione Sanctorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

TITVLVS XLV.

De reliquiis, & veneratione Sanctorum.

CAPUT I.

(a) Alexand. III.

Audivimus, quod quidam inter vos, diabolicâ fraude decepti, hominem quendam in potatione, & ebrietate occisum, quasi sanctum more infidelium venerantur, cum vix pro talibus in ebrietatibus peremptis Orare (b) permittat Ecclesia. Dicit enim Apostolus, quod ebriosi homines regnum Dei non possidebunt. Hominem ergo illum de cætero colere non præsumatis, cum etiam si per eum miracula plurima fierent, non liceret vobis pro (c) Sancto absque auctoritate Rom. Eccl. eum publicè venerari.

NOTÆ.

(a) **A**lexander III. Ita etiam legitur in capite unic. sub titul. de venerat. Sancti. in 2. collect. nullibi tamen exprimitur, cui referat Pontifex; facile tamen id colligitur ex historia hujus textus relata à Baronio anno 1181. ubi refert, Arnulphum Lexoviensem Episcopum Alexandro III. retulisse ingentem dissolutionem monachorum cœnobia Gristani, qui inter alia impia scelera se mutuis vulneribus saepe confligebant, ac nihilominus, ut miracula facere crederentur, & quibuslibet commentis secularium personarum frequentes invitarent accessus, sanatis remedia per aquam certis carminibus incantatam promittebant. Tandem retulit Lexoviensis Præsul, procuratorem ipsius monasterii ebrium in refectorio super cenam duos de fratribus cultello percussisse, eundemque ab eis in continenti peritica, quam casus obtulit, occisum fuisse. Quidam tamen ad hæc rescripsisset Alexander, non constat, licet extet prædicta epistola Episcopi Arnulphi. Unde conjectatur Baronius, quod cum prædictus procurator in ebrietate occisus, martyris titulo impudenter ab illis monachis miracula affectantibus coleretur, Alexand. III. ne id fieret, rescripsisset in præsentem textum, & sic juxta hanc Baronii sententiam ita restituenda est præfens inscriptio: *Alexander III. monachis Gristanis; quod monasterium S. Mariæ de Gristan dictum, est in diocesi Lexoviensi, ut refert Tamber. in serie Abbat. verbo Lexovien.*

(b) *Permittat orare.* Siquidem illi excommunicati sunt donec emendentur. Concil. Mogunt. sub Carolo, can. 46. ibi: *Malum magnum ebrietatis, unde omnia vitia pullulans, modis omnibus cavere precipimus; & qui hoc cavere noluerit, excommunicandum eum esse decrevimus usque ad emendationem congruam.* Plura de ebrietate congesta in cap. à crupula, de vita & honest. clericor.

(c) *Sanctum.* Sanctus quis, & quatenus dicitur, etiam apud Gentiles, exponit Filescus lib. 1. select. cap. 4.

COMMENTARIUM.

EX hoc textu sequens vulgò deducitur assertio: *Nemo potest pro Sancto venerari, nisi ab Apostolica Sede fuerit beatus declaratus, quamvis miracula faciat.* Probat eam textus in cap. 2. hoc tit. cap. unic. hoc tit. in 6. Trident. sess. 25. de reform. cap. 2. Illustrant ultra congestos à Barbola, & Garamba hic, P. Gregorius lib. 13. de reprob. cap. 24. & lib. 2. syntag. cap. 11. & libro 1. part. tit. 14. cap. 3. Sanchez lib. 2. summa, cap. 43. Mendoza lib. 3. Concil. lib. cap. 48. Volduc. de Ecclesia post legem, cap. 13. Cæsar de Eccles. hierarob. disputat. 1. §. 4. num. 5. Corjolanus in breviar. chronol. anno 1289. Carrier. tom. 2. Digesti fides, fol. 1103. Albaspinus in notis ad Optatum, fol. 122. Saulay in apparatu ad Martyrol. Gall. cap. 22. & tom. 2. in Apolog. §. 3. 4. & 9. ad finem. Vivar. ad Marcum Maximum; in S. Joanne Eremita vindicato §. 3. 6. & 8. Hurtado de vero martyrio per pestem, resol. 43. §. 8. Durantius de rit. Eccles. lib. 1. cap. 5. Torreblanca de jure spirit. lib. 1. cap. 11. P. Quintanadrenas in sanctis Tolet. advert. 14. Fortunatus Schaccus de venerat. Sanctor. sect. 1. cap. final. in fine, Marinis alleg. 150. Thom. Delbenæ de offic. Inquisit. 2. p. dub. 234. sect. 1.

Sed in præsentem assertionem ita pro dubitandi ratione insurgi potest: *Ute defunctus pro Traditio sancto veneretur, sufficit ut publicè ad cultum, raris de titulis & venerationem exponatur.* Synod. Francofor. celebrata temporibus Caroli Magni, can. 42. ibi: *Ut nulli novis sancti colantur, aut invocentur, nec memoria eorum per vias erigantur; sed hi soli in Ecclesia venerandi sunt, qui ex auctoritate passionum, & vite merito electi sunt.* Synodus Mogunt. can. 51. Et Episcopi auctoritas sufficit, ut publicè venerandus proponatur, Constat ex Capitulo Caroli, inter excerpta, cujus verba sunt: *De Ecclesiis, seu Sanctis noviter, & sine auctoritate inventis, nisi Episcopo probante, minime venerentur.* D. Cyprian. epist. 37. ibi: *Denique & dies Sanctorum, quibus excedunt, annotate, ut commemorationes eorum inter memorias martyrum celebrantur.*

possimus. Et de examine super Sanctorum vita habito ab Episcopo, seu Metropolitano, plura D. Augustin. in breviculo collationis, die 3. cap. 13. Eusebius lib. 3. hist. Eccles. cap. 14. & lib. 5. cap. 15. & lib. 8. cap. 20. & in cap. venerabili, de test. Episcopi recipiunt testes de vita, & miraculis B. Mauricii: & in cap. 2. de consec. dist. 3. cap. final. de feriis, docetur servandas esse eas festivitates, quas singuli Episcopi in suis diocesisbus cum Clero, & populo duxerint venerandas. Igitur non desideratur Pontificis auctoritas, sed sufficit Episcopi licentia, ut Sanctus publicè venerari possit. Accedit, nam Episcopus in propria diocesi rectius agnoscere potest vitam, & miracula illius, qui in ejus diocesi degit, quam Pontifex, qui procul remotus per relationem tantum merita, & mores defuncti agnoscere valet. Ergo potius ad Episcopum diocesanum, quam ad Pontificem Sanctorum canonizatio spectare debet. Augetur hæc difficultas ex eo, nam miracula facere, præcipue post mortem, magnum præbet Sanctitatis argumentum, ut probatur ex litteris Alexandri III. datis Signis 4. Idus Martii, anno Domini 1173. pro canonizatione S. Thomæ Cantuar. Episcopi: Redolet Anglia fragrantia, & virtute signorum, que per merita illius Sancti Cantuariensis Archiepiscopi, omnipotens Dominus operatur. Et infra: His ergo auditis monumentis, & magnis miraculis, que jugiter per illius Sancti virtutem fieri universis narrat fidelium. Et ex litteris Gregorii IX. datis Perusii anno 1228. pro canonizatione S. Francisci, ibi: Vitam eius sibi fuisse acceptam, & ipsius memoriam esse à Militanti Ecclesia venerandam, multis, & præclaris miraculis declaravit. Probant latè Fortun. Schæccus de venerat. Sanctor. sect. 6. cap. 7. Smitheus in floribus Anglia, in vita S. August. fol. 71. cum sequens. Igitur si in præfenti specie ultra publicam expositionem accedebant miracula, rectè poterat ille ut Sanctus venerari, etiam Apostolica auctoritas non adesset.

5. De publica approbatione defuncti venerandi.

Quâ difficultate ita fulcitâ non obstante, vera est præfens assertio, pro cuius expositione sciendum est, in nulla ex religionibus, Hebræica, Gentilica, & Catholica, absque prævia discussione, & solenni approbatione aliquem publicè venerari potuisse. In lege veteri hanc approbationem, & canonizationem ad effectum publicæ venerationis usitatum fuisse, probant Bellarminus de cultu Sanctorum cap. 7. Conrælius de canoniz. Sanctor. cap. 3. & probatur ex cap. 44. Eccles. ibi: Laudemus viros gloriosos, & parentes nostros in generatione sua, &c. & ibi: Omnes isti in generationibus gentis sue gloriam adepti sunt, & in diebus suis habent in laudibus. Apud Romanos peculiari lege cautum fuit, ne quis ut Deus veneraretur, nisi à Senatu publicè approbatus. Tertulian. Apolog. cap. 5. ibi: Ut de origine aliquid retraheremus, ejusmodi legum veteris erat decretum, ne quis Deus ab Imperatore consecraretur, nisi à Senatu approbatus. Eusebius lib. 2. c. 2. ibi: Lex etenim erat antiquius designata, ne quis apud Romanos Deus haberetur, nisi Senatus decreto, & sententiâ confirmatus. Probant Ambianus ad Tertul. ubi supra, Textorius lib. 1. officina, cap. 12. De Atheniensibus idem probat Samuel Petitus ad jus Atticum lib. 1. tit. 1. in princip. In Ecclesia Catholica constat perversum morem esse, ut nullus, nec martyr quidem, absque aliâ prævia

discussionem, & approbationem inter Sanctos recenseretur, quos pietas Christiana more majorum colere consuevit. De ea enim re erat egregius locus Optati Milevit. lib. 1. advers. Parmen. dum ait: Cum correctionem Archiepiscopi Cavliani ferre non posset, que ante spirituales cibum, & potum os nescio cuius Martyris, si tamen Martyris, libare dicebatur, & cum proponeret calicem salutari os nescio cuius hominis mortui, esse Martyris, sed nondum vindicatis, correpta cum confusione irata discessit. Quibus verbis planè Optatus significat, nefas fuisse Lucilla potenti, ac factiosa feminae Donatistarum venerari reliquias Martyris alicujus non vindicati, hoc est nondum probati, & recepti. Moris enim erat, ut cum aliquis martyrio occubisset, Episcopus, sub cuius ditione id accidisset, rem gestam scriberet ad Primatem Episcopum, à quo maturè adhibitis in consilium Collegis Episcopis, an inter Martyres esset recipiendus, decernebatur: cuius rei ritum, & ordinem refert D. Augustinus in breviculo collat. die 3. cap. 13. & ex eo Baronius in martyrol. die 2. Aprilis. Hæc autem discussio, & approbatio versatur circa duo defunctorum genera: quia, aut defunctus ob fidem Christi occisus, aut est mortuus confessor: & ad utrumque genus personarum beatificandarum desiderantur exactæ discussiones de vita, & moribus, & fama publica sanctitatis, exercitio virtutum, maxime theologialium, si fuerit Confessor, de quo etiam examinantur miracula. In Martyribus autem non fit miraculorum inquisitio, & multò minor diligentia adhibetur: tantum inquiritur fortitudo, & charitas, quâ mortem subire, quam intulit tyrannus in odium fidei. Causa etiam, quæ martyrem facit, diligentissimè est inquirenda, ne ista negotiationibus implicita deturpetur: sed quod solum fuerit Evangelii propagatio, fideique confessio, & mortis ex charitate Dei, juxta sententiam D. Hieronymi in Psalmum 115. Erat autem per necessaria hujusmodi de martyribus inquisitio, non tantum ob prædictas causas, sed quoniam hæretici, atque schismatici aliquando pro Christi nomine à persecutoribus tormenta pati videbantur, & mortem, & quidem ipsi in ferè nascentis fidei exordiis, cum omnia Martyrum sanguine redundarent, ut scribit Eusebius lib. 4. hist. cap. 14. prope finem, & lib. 5. cap. 15. & lib. 8. cap. 20. & S. August. de Donatist. sæpe testatur: quos omnes, ut alienos à fide, & communione catholica Dei Ecclesia respuere consuevit. Cum ex sententia Cypriani, & Augustini, omniumque orthodoxorum, quicquid aliquis extra Ecclesiam patitur, non martyrium censendum, sed dicenda sit poena perfidiæ. An verò incorruptio castaveris argumentum præbeat sanctitatis, fusè examinat Theoph. tom. 13. tract. de incorrupt. cadav.

6. Deinde sciendum est, Sanctos præcedente hac vitæ, & miraculorum discussione, beatificari, & postea canonizari: nec est confundenda beatificatio cum canonizatione; siquidem magnum discrimen versatur inter unam, & aliam. Beatorum enim cultus fidelibus permittitur, canonizatorum autem præcipitur; & propositio istorum ad fidei certitudinem spectat, non verò illorum; licet enim canonizationem Sanctorum non omnino ad fidem pertinere, & ideo errori subiectam esse censuerint Glossa verbo Sedi Apostolica, hoc tit. lib. 6. Cano lib. 5. de locis Theolog. cap. 5.

cap. 5. vers. *Puerera canoniz.* contrarium tamen verius est, videlicet in canonizatione Sanctorum Pontificem errare non posse, ut defendunt Vivar. *ubi supra*, §. 2. Diana p. 11. *trakt. 2. rest. 75.* nam Pontifex in canonizatione alicujus Sancti ita loquitur: *Auctoritate Domini nostri Jesu Christi, & BB. Petri, & Pauli Apostolorum ejus, ac nostrâ, N. in caelestem Hierusalem fuisse receptum, & aeterna gloria coronâ donatum, de fratrum nostrorum consilio declaramus, eumque tanquam Sanctum publicè, privatimque colendum esse decernimus, & definimus.* Ut ex Bullis variorum Sanctorum referunt Diana, & Vivar. *ubi supra*, Caesar de *Eccles. hierarch. dispnt. 1. §. 4. num. 8.* Carrier. *tom. 2. digest. fid. tit. de Pontif. Rom. fol. 1104.* Igitur cum talis definitio fiat pro tota Ecclesia, quæ tenetur Pontifici obedire, errori non est subjecta. Non me laet quosdam olim Romanos Pontifices, prius quam definitionem canonizationis alicujus Sancti pronunciaissent, publicè protestari consuevisse, suæ intentionis non esse aliquem exinde in Ecclesiam errorem inducere, ut refert Christoph. Marc. Arch. Corcir. *lib. 1. sacrar. caremon. ad Leonem X. sect. 6. cap. 2.* ubi sub titulo *De his que sunt in die canoniz.* ita habetur: *Pontifex antequam pronunciet, consuevit protestari in hanc formam, quam invenimus servatam à multis Pontificibus: Antequam ad pronunciationem veniamus, protestamur publicè apud vos omnes hic presentes, quod per hunc actum canonizationis non intendimus aliquid facere, quod sit contra fidem, aut Ecclesiam catholicam, seu honorem Dei.* Deinde altâ voce sedens cum mitra pronunciat in hunc modum: *Ad honorem sanctæ, & individuae Trinitatis decernimus, & definimus beata memoria N. in caelesti Hierusalem inter Beatorum choros jam receptum.* Nam non inde rectè deducas, pronunciationem ipsam errori subjectam esse; nam simili protestatione uti fuerunt quidam timorati Pontifices usquequaque suammet potestatem non percallentes. Unde tale factum arguit tantum timoratum eorum conscientiam, & exiguam suæ potestatis peritiam: unde sequioris ævi Pontifices ab ea protestatione deinceps abstinerunt. Nec obstat sententia, quæ D. Augustino vulgò tribuitur, in illis verbis: *Multi in terris venerantur, qui in infernis cruciantur.* Nam præterquam quod locus ille non reperitur inter opera D. Augustini, exaudiri debet de hominibus impiis, qui honorantur in terris magnis sepulchris, cum tamen animæ eorum crucientur in inferno; vel de corporibus fraude aliqua suppositis pro corporibus Sanctorum; vel tandem de Martyribus Donatistarum, qui ab ipsis hæreticis pro Sanctis colebantur, ut docuerunt *Canonist. lib. 5. de locis, cap. penult.* Sylvester in *summa*, verbo *Canonizatio*, Bellarminus *tom. 1. contror. de Sanctor. Beatic. lib. 1. cap. 9.* Manet ergo, Ecclesiam non posse errare in canonizatione Sanctorum. Sed hoc Ecclesiæ judicium certum non est eâ certitudine, quæ sit infra certitudinem fidei divinæ; homini tamen cordato est tanta, ut non sinat eum nutare circa ejusmodi veritatem, ut post D. Thom. *quodlibet 9. art. 16.* docent August. *Triumphus in summa de potest. Eccles. quest. 14. numero 17.* Joan. de Neapoli *quodlibet 2. Corduba lib. 4. quest. 12.* Bannes *2. 2. q. 1. dub. 7.* Bellarm. de *Sanctor. beatitud. cap. 9.* Scrarus *lib. 2. Litan. quest. 11.* Suarez de *fide disp. 5. sect. 4.* Vazquez *in 1. 2. dispnt. 165. numer. 94.*

Theoph. de *corona aurea*, *subnot. 2. vers. 8.* & *tom. 15 in Heter. p. 2. punct. 1.*

Inde provenit alia, & gravis differentia inter beatificationem, & canonizationem; nam canonizatio nunquam licuit Episcopis, beatificatio verò primis Ecclesiæ læculis ab illis fiebat. Cum enim canonizatio opus clavis scientiæ sit, & usus ejus supremus, ut potè quo nova propositio sub fidei violatæ periculo ab univertis fidelibus asserenda proponatur; decernere autem quæ ad fidem orthodoxam spectant, solis D. Petri successoribus reservatum sit, tantum Pontifex potest Sanctos canonizare. Episcopi autem olim dum Martyres populo proponebant venerandos, inter Beatos recensebant eos, quandoquidem ovibus suis publicè colendos edebant, quos satis noverant, aut evidentia facti, aut constanti probatione, verè pro Domino, & ejus fide occubuisse. Concil. Francoford. *can. 42. ibi: Ut nulli novi Sancti colantur, aut invocentur, nec memoria eorum per vias erigantur, sed hi soli in Ecclesia venerandi sunt, qui ex auctoritate passionum, & viâ merito electi sunt.* Carolus Magnus in *appendic. 1. cap. 19. De Ecclesiis, seu Sanctis novæ sine auctoritate inventis, nisi Episcopo probante minime venerentur.* Illos etiam ita semel in Beatorum numerum relatos Romani Pontifices cum universam Dei Ecclesiam in id conspirare cernerent, colendos publicè decernebant. Probat Darris de *benefic. sect. 1. cap. 2.* Quo pacto multi illorum à peculiari cultu beatorum ad univertalem Sanctorum transibant absque eo, quod probationes denuò conficerentur. Vivar. *supra*, §. 5. Unde cognoscitur, malè repetentes in præsentia, & ferè omnes Doctores supra laudatos, existimasse Alexandrum III. in præsentia textu Sanctorum canonizationem sibi reservasse, denegatâ ulterius ea potestate inferioribus Prælati, cum ut probatum manet, ex sua natura canonizatio ad Sedem Romanam spectet, nec fieri ullo modo potest ab inferiori Prælato, ut infra in ratione decidendi latius probabimus. Nec in præsentia textu est aliqua clausula, quæ jus novum redeat, aut usuratum improbet; nec de canonizatione Pontifex agit, sed tantum prohibet, monachum illum in ebrietate occisum, quem alii monachi Martyrem prædicabant, pro Sancto venerari, etiam si per eum miracula herent. Ex qua prohibitione non rectè communiter deducitur, Alexandrum III. sibi reservasse canonizationem Sanctorum, & pro agnoscendis Sanctis canonizatis, vel non, valde perdocti viri curant de computatione temporis, in quo floruit Alexand. III. ita ut omnes Sancti, qui ante ipsum floruerunt, pro canonizatis habeantur; post ipsum verò Alexandrum III. non alii, quam per Sedem Apostolicam canonizati. Notavit Vivar. *supra* §. 6. Quisnam tamen Sanctus ritu solenni primus à Sede Apostolica canonizatus esset, liquidò non constat; legimus tamen Sanctum Suiherbertum primum Episcopum Werda, qui Fralones, Hollandos, aliosque Germaniæ populos in fide catholica instituerat, anno Domini 803, per Leonem III. ad instantiam Caroli Magni solenniter Sanctorum Confessorum catalogo fuisse adscriptum, ut referunt Sancti Lugderus, & Marcellinus in ipsius Sancti vita, apud Surium *tom. 2.* Etiam Sanctus Udalricus Episcopus Angulstanus canonizatus fuit à Joanne XV. anno 993, ut patet ex bulla ipsius canonizationis. Palschalis II. in

catalogum SS. retulit Petrum Episcopum Anagni anno 1110. ut constat ex ejus Bulla, quæ incipit, *Dominum*: & Innocentius II. anno 1134. 10. Kalendis Maji inter Sanctos recensuit Hugonem Episcopum Gratianopolis; in Bulla, quæ incipit, *Divinis*. Alexander III. solenniter Sanctum declaravit D. Bernardum Abbatem in Bulla, quæ incipit, *Contingit*, anno 1164. edita: & Eduardum Regem Angliæ in Bulla, quæ incipit, *Illius*.

8.
De solemnibus
canonizatione.

Rursus sciendum est, beatificationem, quam Episcopi olim in propriis diocesis faciebant Sanctos venerationi exponendo, Pontificem sibi reservasse, & merito; nam aliquando ob segnitiam aliquorum contigerat, fures pro beatis coli, ut refert Severus in vita S. Martini cap. 8. his verbis: *Erant non longe ab oppido proximus monasterio locus, quem falsa hominum opinio, vel consensu ibi Martyribus, consecraverat; nam & alia ve ibi à superioribus Episcopis constructum habebatur. Sed Martinus non temerè adhibens incerti fidem, ab his qui majores natus erant, presbyteris, vel clericis flagitabat nomen sibi Martyris, & tempora passionis ostendit: grandi se scrupulo permoveri, quòd nihil certi constans sibi majorum memoria tradidisset. Cum aliquando ergo à loco illo se abstinisset, nec derogans religioni, quia incertus erat; neq; auctoritatem suam vulgo accommodans, ne superstitio convalesceret, quadam die paucis secum adhibitis fratribus ad locum pergit. Deinde super sepulchrum ipsum stans oravit ad Dominum, ut quis esset, vel cujus meritis, sepulchrum ostenderet. Tunc conversus ad levam, videt prope assistere umbram sordidam, & truncem: imperat nomen, meritoque ut loqueretur: nomen edicit, de crimine constituitur, latronem se fuisse ob scelera percussum, vulgi errore celebratum: sibi nihil cum Martyribus esse commune, cum illos gloria, se poena recineret. Mira res? Vocem loquentis qui aderant, audiverant; personam tamen non videbant. Tunc Martinus, qui vidisset, exposuit, iussitque ex eo loco aliare, quòd ibi fuerat, submoveri, atque ita populum superstitionis illius absoluti errore. Jure ergo sibi Sedes Apostolica retinuit beatificationem tot injuriis, ac fraudibus expositam; à quo tamen tempore id factum fuerit, non constat. Ante Alexandrum III. cepisse credit Vivar. ad Marcum Maximum ubi supra, §. 6. Beatificatio igitur solennis, & canonizatio fit per Romanum Pontificem; non tamen in animo est prosequi omnia, quæ ad Sanctorum canonizationem spectant, de quibus integros libros ediderunt Contelorus, Fortunat. Scacchus, Angelus, Roc. Mallucius, Franc. Penna, quem prælo dedit Torres 2. 2. *Divi Thoma. disp. 17.* Beyerlinch. verbo *Canonizatio*, tom. 2. Conradus Kling. lib. 4. locor. comm. cap. 42. Tantum referam ritum hodiernum canonizationis. Ritus hodiernus talis est: cum pervulgata fama publicè, & ex certis miraculis sanctitas alicujus defuncti propalatur, porrigi solet Sedi Apostolicæ ex parte Principum, vel Regum, vel communitatum humilis supplicatio, ut talem Sanctorum fastis adscribere dignetur. Ad hæc Papa de consilio Cardinalium committit per breve aliquos Episcopos, vel Prælatos, ut informationes diligenter instruant de sanctitate, & miraculis N. Præscriptum tenorem interrogatorium, juxta quem legitimi testes examinandi sint, legi ab Urbano V. 1163. emanatum, pro informatione super vita, & miraculis Beatæ Delphinæ, sicque in alius fieri solitum est, præfatio*

scilicet ab eis juramento veritatem dicendi super interrogationes, quomodo sciant, quo tempore, quo anno, quo mense, quo die, & quibus præsentibus, quo loco, ad cujus invocationem, & quibus verbis interpositis; & de omnibus eorum, circa quos miracula facta dicuntur, & si eos antea cognoscebant, & quot diebus antea viderunt ipsos infirmos, & fuerunt sani, & de quo loco fuerint oriundi; & verba testis cujuslibet plenè, & distinctè fideliter redigantur in scriptis. Informationes transmitti solent per deputatos hos commissarios ad Pontificem, quæ repræsentantur consilio Cardinalium, à quo ordinariè alios commissarios deputari resolvitur. Iterum revisuntur informationes, hasque Pontifex tradit Consulibus, & Consiliariis justitiæ suæ, ut constet de probatione, an sit sufficiens, & in forma: quæ pro tali habitâ, Papa iterum committit tres Cardinales, Episcopum, Presbyterum, Diaconum, ad verbalia singula examinanda, conferenda, & rigorosè discutienda, an sufficiant ad fidem faciendam, & omnino indubiam. Fit hujus examinis propositio in Consistorio: & dicitur primò de excellentia vitæ, & fidei puritate N. & consequenter de sufficienter probata narratione miraculorum ejus; sicque componitur historia de Sancto: deinde deliberatur, si præfata sufficiant ad canonizationem; hocque unanimiter asserto, Papa verificat, & approbat ex fine vitæ Sancti, & subsequè miraculis historiam, seu legendam N. & conclusit faciendam canonizationem: sic autem postea proceditur. Publicum celebratur Consistorium, & sedente Papa in iudicium, Patronus Orator vitam, & miracula N. enarrat; & ideo nomine Principis, aut communitatis supplicat humiliter suam Sanctitatem, ut N. canonizet, decernatque à cunctis fidelibus pro Sancto haberi, & coli. Hinc Papa habet Consistorium secretum omnium Prælatorum Romæ, quos ad orandum eam divinam Majestatem invitat, & ut sensum proprium in conscientia ingenuè aperiant: si unanimiter concluditur canonizatio, Papa diem assignat, & locum. Ipso die Pontifex in templo destinato genuflexus aliquantulum orat, deinde ascendit ad thronum, ibique Cardinalium, Prælatorum, Nobiliumque susceptâ reverentiâ, ad Cathedram contra Altare positam descendit, ibique præconizat Sanctum, cujus vitam, & miracula enarrat, invitatque adstantem cœcum ad orationem, ne DEUS permittat Ecclesiam suam errare in hoc negotio. Genuflectit ipse, Litaniam dicit sine commemoratione Sancti N. quæ finita Procurator facit secundam instantiam, cui Secretarius respondet, orandum Deum, Post Papa intonat hymnum: *Veni Creator Spiritus*; quo decanato ascendit thronum; ibique dicit orationem, *Deus qui corda fidelium*; postque sedet. Tunc tertia vice Patronus, & cui ut plurimum adjunctus est, Cardinalis Promotor, seu Procurator, canonizationis tertiam facit instantiam, quibus Secretarius respondet, Sanctitatem suam pie credere, visum, & complacitum esse Spiritui sancto, ut prænominatus N. Sanctorum numero adscribatur. Hinc unus Prælatorum assistentium altâ voce legit sententiam summam hæc continentem: *Quod ad honorem Dei, & exaltationem fidei Catholicæ, & augmentum religionis, auctoritate Dei Patris omnipotentis, & Filii, & Spiritus sancti, & Aposto-*

Apostolorum Petri, & Pauli, de consilio Patrum sua Sanctitas declaravit N. esse Sanctum, & pro tali inscriptum catalogo Sanctorum, decernens celebrandum ejus festum tali die. Hoc facto Procurator, & Advocatus gratias referunt suæ Sanctitati ex parte Regis N. vel communitatis, & humiliter petunt diploma, seu Bullam concedi: quibus Papa signum crucis faciens respondet: Decernimus. Moxque ex jubilo commovetur populus, concrepant tympana, campanæ, tubæ, tormenta: interea Pontifex intonat *Te Deum laudamus*; qui à capella Pontificia decantatur: post Cardinalis Diaconus versiculum intonat, *Ora pro nobis sancte N.* cui respondetur, *De digni, &c.* Papa adjungit orationem propriam: mox Diaconus dicit, *Confiteor*, & addit, *atque Beato N. & omnibus Sanctis.* His peractis Papa intonat Tertiam, quam chorus decantat. Interea ad Missam celebrandam paratur Papa, & specialis Missa appropriatur Sancto à Doctore Cathedralis, & ab ipso Pontifice, cum oratione singulari. Ad offertorium magnificæ oblationes præsentantur à Cardinali Promotore, & aliis, qui nomine Regis institerunt. Completâ Missâ conceditur Indulgentia plenaria, & Papa solenniter deportatur in Palatium præcedente Senatu Cardinalitio.

9.
Traditur
ratio deci-
dendi.

Ex suprâ traditis facile cognoscitur ratio præfatus textus; cum enim Sanctus canonizatus proponatur ab omnibus fidelibus adorandus, & nemo nisi Pontifex præsit cunctis fidelibus, qui est omnium ordinarius iudex, cap. cuncta, cap. per principalem 9. quest. 3. tantum Pontifex potest Sanctos canonizare. Accedit quia solennis canonizatio est una de majoribus causis, quæ inter Christianos proponi potest, & per consequens ejus cognitio ad Pontificem spectat, ex juribus adductis in cap. majores, de baptismo. Deinde quia miraculorum approbatio inter fidei quaestiones recensetur: sed quaestio fidei ad Pontificem referenda est, cap. quotiens 24. quest. 1. cap. majores, de baptismo. Igitur tantum per Pontificem canonizatus publice venerari potest; unde cum Monachus, de quo in præfenti, non fuisset per Pontificem inter Divos relatus, aut publicæ venerationi propositus, non poterat pro Sancto Martyre venerari, ut falsò ceteri monachi illum prædicabant. Nec aliquid interest, quod per illum miracula fierent, siquidem certum est, improbos homines, id est mortali culpa obstrictos, sed fideles, posse dæmonia ejicere, aliaque miracula, quæ per virtutes significantur, edere: & non rarò edidisse, multis exemplis, & auctoritatibus Scripturæ compertum est; Saul enim postquam ab eo Dominus discesserat, Davidem innocentem persequens, cum in cuneum Prophetarum venisset, factò super eum Spiritu Domini, cum cæteris prophetavit. Unde exiit proverbium: *Num & Saul inter Prophetas?* 1. Regum cap. 19. Prophetavit & Caïphas homo impius, quia Pontifex erat anni illius, Joannis cap. 11. Matthæi cap. 10. Idemque aperte colligitur ex illis verbis Christi Domini apud Matthæum cap. 7. *Multi dicent in illa die: Domine nomen in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejecimus?* Quibus non respondet ipsos mentiri, aut fallum dicere, quemadmodum respondurus esset, si non verè prophetassent, & dæmones eiecissent, aut vera miracula non fecissent; sed tantum, *Non novi vos*; notitiâ scilicet

approbationis, ut vocant Theologi, Apostolus denique 1. ad Corinthios, cap. 13. factis ostendit, per fidem absque charitate miracula patrari posse, dum ait: *Si habuerò omnem fidem, id est montes transferam, charitatem autem non habuerò, nihil sum.* Immo Judæi, Pagani, Hæreticique vera miracula fecerunt; nam Balaam falsus alioquin, & infidelis Propheta, præclaram de Christo, ejusque ortu edidit prophetiam, ut probat D. Chrysolostomus homil. 25. in Matthæum. Possunt itaque mali, & infideles invocato Christi nomine, aut divina virtute, dæmones expellere, aliaque miracula facere, si Deus eorum ministerio uti, aut cum ipsis, ut instrumentis, concurrere dignetur ad ipsorum, aut aliorum utilitatem, aut ad manifestandam suam gloriam, & virtutem, modò non id attentent, aut præsumant ad confirmationem sui erroris, aut falsi dogmatis: nam & Julianus Apostata signo crucis factò dæmones subito effugavit, teste Gregorio Nazianz. orat. 1. in Julianum: & Theodororus lib. 3. hist. Eccles. cap. 3. Sozomenus lib. 5. cap. 2. Epiphanius hæresi 30. referunt de Josepho homine Judæo, quod necdum credens in nomine JElu hominem à dæmonio obsessum liberavit. Faciunt textus in cap. multa, cap. venemus, cap. prophetarum 1. quest. 1. latè probant Richard. Smitheus in floribus Ecclesie Anglicæ, lib. 1. cap. 19. Gazæus ad Cassianum collat. 15. cap. 6. Aloix ad vitam S. Justini, cap. 2. Zerola in praxi, verbo miraculum, num. 3. P. Gregor. lib. 13. de Republica, cap. 24. & 25. Maldonat. super Matthæum cap. 7. Martinus Delrio lib. 2. disquisit. magic. quest. 7. Malvenda de Antichrist. lib. 6. cap. 1. quest. final. & lib. 7. cap. 15. Borel. de præstant. Regis, cap. 55. Robertus lib. 1. rer. judic. cap. 5. Raphaël de la Torre in 2. 2. quest. 9. artic. 2. disp. 4. & 2. tom. de vitis oppositis relig. quest. 95. in prelude, disp. 2. Torreblanca de mag. lib. 2. cap. 11. & 26. Suarez de fide disp. 4. sect. 3. Solorzanus tom. 1. de jure Ind lib. 2. cap. 3. num. 54. Ideo miracula etiam vera non subministrare necessarium argumentum ad probandam veritatem doctrinæ, ex multis Patribus firmarunt Maldonatus suprâ, Toletus in cap. 9. Joannis, annot. 9.

Nec obstat dubitandi ratio suprâ adducta; auctoritates enim in ea congestæ procedunt juxta antiquum Ecclesie morem, secundum quem Episcopi poterant Martyres, & Confessores in propriis diocæsis publicæ venerationi exponere: at postquam beatificatio Sanctorum Romanæ Sedi est reservata, Episcopi nequeunt aliquid circa venerationem defunctorum statuerè. Possunt tamen Beatum semel pro aliis urbibus venerationi expositum, suorum etiam venerationi proponere, vel etiam quemlibet ex his, qui in Romano Martyrologio adscripti reperiuntur, etiam venerationi exponere; cum illi omnes beatificati jam reperiantur, ut probat Vivar. ubi suprâ, §. 7. per tot. Nec obstat augmentum deductum ex dict. cap. venerabili, de testibus: nam in eo textu Episcopi ex delegatione Pontificis tantum recipiebant testes super vita, & miraculis B. Mauricii; non verò procedebant ad ipsam canonizationem, quam nec ex delegatione Pontificis facere poterant: quia potestas hæc definiendi infallibiliter tantum Sedi Apostolicæ est concessa, & Romano Pontifici tantum promissa assistentia Spiritus sancti; ita ut non possit errare in Decretis pro tota Ecclesia faciendis, ut docuerunt

euerunt Aragon. 2. 2. *quæst. 1. artic. 10.* Castro *de iusta heretic. puni. lib. 1. cap. 6.* Contelorius *in addit ad Castell. de canoniz. quæst. 3. artic. 2. num. 4.* Angel. Polius *de canoniz. cap. 4.* Hurtado *de vero Martyr. resol. 33. §. 8.* qui resoluunt, nec Concilium Provinciale, seu generale sine Pontificis interventione posse beatificationem, seu canonizationem facere. Nec tandem obstat augmentum deductum *ex dict. capite 1. de consecr. distinct. 3. capite final. de feriis;* nam textus illi procedunt iuxta proximè prædita in sanctis Beatificatis jam, seu in Martyrologio Romano comprehensis; quorum festiuitates indicare possunt in propriis diocæsis, ut

suprà dixi. Nec tandem obstat, quod de miraculis expendebamus; nam licet miracula magnum præbeant sanctitatis argumentum, non ideo inferitur, ea facientes Sanctos esse, atque ita venerari posse absque approbatione Sedis Apostolicæ; siquidem ea miracula falsâ esse possunt, ut suprà probavi, aut ex causis naturalibus provenire: quare similia miracula accuratè examinantur à Cardinalibus sacre Congregationis rituum, ut latè constat ex traditione per Paulum Zacchiam *libro 4. 99. Medico-legal. tit. 1. de miraculis, & tom. 2. consil. 10. cum sequent.* Carrasco *ad leges Recopil. cap. 5.* Hurtado *de vero martyrio, resol. 4.*

C A P U T II.

Innocent. III in Concilio (a) Generali.

Quum ex eo, quod quidam Sanctorum reliquias venales exponunt, & eas passim ostendunt, Christianæ religioni detractum sit sæpius; ne in posterum fiat, præsentî decreto statuimus, ut antiquæ reliquiæ amodò extra (b) capsam nullatenus ostendantur, nec exponantur venales: inventas autem de novo nemo publicè venerari præsumat, nisi priùs auctoritate Rom. Pont. fuerint (c) approbatæ. Prælati verò non permitant illos, qui ad eorum Ecclesias causâ venerationis accedunt, vanis figmentis, aut falsis (d) decipi documentis, sicut in plerisque locis occasione quæstus fieri consuevit.

N O T Æ.

(a) **Generali.** Lateranensi videlicet, celebrato sub Innocentio III. ubi *capite 62.* reperitur præfens textus, & in *capite 2. de immunit. Eccles. in 4. compil. de quo Concilio nonnulla adduxi in capite 1. de summa Trinit.*

(b) **Capsam.** Capsa est articula, seu repositorium *l. 3. §. 1. ff. de supell. legat.* Gregorius Turonensis *lib. 3. hist. capite 11.* ibi: *Nam sexaginta calices, quindecim patenas, viginti Evangeliorum capsas detulit, omnia ex auro puro, ac gemmis pretiosis ornata.* Camuladolensis *lib. 1. constit. capite 22.* Nullus habeat capsam, aut quidpiam aliud in cella cum clavi ita obfirmatum, aut clausum, ut à Prælato valeat aperiri. Eo etiam in sensu capsula pro repositoio, & thecula reliquiarum ponitur à Cæsario *libro 8. capite 67.* ibi: *Bernardus monachus reliquias Beatorum Joannis, & Pauli in capsula ad latus portabat.* Notavit Zerola *in advers. capite 32.* Qui autem capsarum dicantur *in l. 3. §. ultim. ff. de offic. Præf. vigil. l. 13. ff. de manumiss. vindict. exponunt Cujac. lib. 5. ibi, capite 8.* Plectus *lib. 2. hist. fori, cap. 4.* D. Laurent. Ramirez *ad Martialem lib. 4. epigr. 19.* Dorleans *ad Tacuum, fol. 87.*

(c) **Fuerint approbatæ.** Quam approbationem majores nostri vindicationem dixerunt, ut constat ex Optato relato *suprà capite 1.* & ex his quæ refert S. Augustinus *in breuicio collat. capite 13.* fuitque planè necessaria ea vindicatio, ne facilè reliquiæ falsæ pro veris obtruderentur, ut defectu hujus examinis, vel malignitate impiorum aliquando ad tempus

contingit. Exempla extant apud Sulpitium *in vita S. Martini, capite 8.* Turonensem *libro 9. hist. capite 5.* Glabrum *libro 4. hist. capite 3.* Neubrigen. *libro 5. capite 20. & 21.* quos refert Theophilus *tom. 15. in Heterocl. punct. 8. fol. 307.* In Concilio Tridentino *sess. 25.* in decreto de Sanctorum reliquiis videtur hæc facultas concedi Episcopis, his verbis: *Circa reliquiarum venerationem nulla etiam admittenda esse novamiracula, nec novas reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscens, & approbante Episcopo, qui simul atque de his aliqua concertum habuerit, adhibitis in Consilium Theologis, & aliis piis viris, ea faciat, quæ veritati, & pietati consentanea iudicaverit.* Synodus Pictaviensis anno Christi 1387. celebrata, vetat corpora mortuorum de novo inventa adorari, & ipsa corpora pro sanctis coli, nisi ab Episcopis fuerint approbata. Tolosana anno 1590. ita decrevit: *Singulas dioceses sua reliquias viris spectata integritatis, & doctrine, prudentiaque conspicuis visitandas, notandasque quamprimum Episcopi committant, earumque nomina, numerumque amplissimis testimoniis obfignatum in libro, in Episcopali archivo diligenter asseruanda describent, nullasque deinceps, quas ipsi præmissâ sollicitâ inquisitione non approbaverint, populo venerandas proponi sinant.* Quas & alias constitutiones refert Bochartus *libro 4. Decretorum Eccles. Gallie, titul. 5.* Unde Barboisa *de potest. Episc. alleg. 96. numero 1.* afferit, textum hunc derogatum esse per Concil. Tridentinum: quem etiam sequitur Hurtado *de vero Martyrio, resol. 43. b. 13.* licet agnoscens magnam difficultatem, quare Episcopus possit reliquias

Martyris non vindicati, id est Sancti non canonizati, approbare; non autem venerationi exponere novum Martyrem. Sed verius est, neque virtute Concilii Tridentini licere Episcopis approbare reliquias Sancti non canonizati, ut probant Suarez tom. 1. in 3. part. quest. 25. artic. 6. & disputat. 55. artic. 1. Azor tom. 1. instit. libro 9. cap. quest. 8. Sanchez ad precept. Decalog. libro 2. tom. 1. capite 43. numero 10. & recte, nam cum Episcopis sit prohibitum aliquem inter Divos referre, ex traditis superiori commentario, consequens est, interdicitam cenferi approbationem reliquiarum sancti non Beificati; & ita Concil. Trid. non tribuit Episcopis majorem potestatem, quam de jure communi habent; sed prescribit formam servandam in probandis reliquiis Sancti canonizati noviter inventis; quam latius prosequuntur Ferrandus in disquisit. reliquiar. lib. 2. capite 5. per tot. Riccius libro 1. lucubr. capite 23. cum sequent. Circa hanc tamen reliquiarum probationem notatu valde dignus est canon 2. Concilii Casaragust. ubi statuitur, ut reliquie in quibuscunque locis de Arriana heresi inventae fuerint prolatae a sacerdotibus, in quorum Ecclesiis reperiuntur, Pontificibus presentatae, igne probentur, ut tunc legitimae censerentur, si ab incendio illibatae remanerent. Idem gratiae a divina benignitate, providentia, & potestate monachi Cassinenses olim sperantes in particula linteae, quo pedes discipulorum suorum Christus extenderat, experti sunt. *Etenim cum plurimi (inquit Leo Chronographus Cassinensis libro 2. cap. 34.) fidem derogarent (scilicet verum-ne, ac legitimum reipsa foret illud linteum, an adulterinum, quod se Hierosolymis Cassinum attulisse Monachi jactabant), illi fide praediti particulam ipsam ardentibus imponunt prunis, quae mox in colorem ignis versa est, amotis tamen carbonibus ad pristinam speciem mirabiliter rediit.* Parem in Beatissima Virginis Deiparae reliquiis integritatem recenset contigisse S. Gregorius Turon. libro 1. de gloria Martyr. capite 19. *Visumque abs se hominem, ait, Joannem nomine, qui a Gallis leprosus abierat, & in ipso loco, quo Dominus fuerat baptizatus, aiebat se per annum integrum commoratum fuisse. Hic recuperata tandem sanitate, reliquias B. Mariae a Hierosolymis accipiens, revertebatur in patriam; sed prius Roman abire disposuit. Verum ubi alias Italia solitudines est ingressus, incidit in latrones. Nec mora spoliatur indumentis, & ipsa quoque capsula, in qua beata gestabat pignora, capitur existimantes enim inimici auri ibidem sessorias aggregatas, effracta clave omnia rimantur intente. Sed cum nihil in ea pecunia reperissent, extracta pignora in ignem projiciunt, caesoque homine discesserunt. Tunc ille semivivus exurgens, ut vel cineres exustorum colligeret pignorum, invenit super carbonem accensos illas jacere reliquias, ipsumque linteum, quo involuta erant, ita admiratur integrum, ut non putaretur prunis injectum, sed aquis absconditum. Colligitque cuncta cum gaudio. Et viam, quam pergebat ingressus, usque ad Gallias pervenit incolumis. Haec tenus Antistes Turonensis. Venit in mentem, & stylum illibatae medios inter ignes integritatis exemplum*

superiori non abimile, quod in sudario Christi exhibitum fuisse divinitus enarrat in hunc modum venerabilis Beda libro de loc. sacros. capite 50. *Sudarium capitis Domini post resurrectionem ejus mox Christianissimus quidam Judaeus servatus, usque ad obitum cum divitis sibi affluentibus habuit, qui moriturus interrogat sibi, qui Domini sudarium? qui ceteras parvis velut accipere divitias? Major thesauros rerum, minor eligit sudarium.* Et mox illi decreverunt opes usque ad paupertatem; fratri autem cum fide crederent opes: quod usque ad quintam generationem fideles tenerent. *Hinc ad impios perveniens, arbitras tantum auxit, ut Judaeis, & hoc multo tempore, donec per longa litigia, quibus Christiani Judaei se Christi, infideles vero se parum suum affirmabant heredes, Mavrius Sarracenorum Rex, qui nostra aetate fuit, iudex postulavit; qui accusa per Christum iudicem precatur, qui hoc pro suorum salute super caput habere dignum est. Missum ergo in ignem sudarium veloci rapu effugiens evolat, & summo in aere duntaxat quasi ludendo volucritans, ad ultimum cunctis utrumque intuentibus sese leviter in curiam de Christiana plebe suam deposuit.* Baronius anno 678. Hispaniae ergo Patres, ne quid adulterinum circa reliquias admittetur, statuerunt, ut reliquiae igne probarentur, ut si ab incendio illatae remanerent, ut verae, & legitimae cernerentur, ut docuit Baronius anno 596. Nec audiendus est Sahabedra in chron. Goth. capite 15. qui docuit, Hispaniae PP. in eo canone tantum intendere, ut igne consumerentur reliquiae apud Arianos inventae; non autem, ut medicante ea probatione verae a falsis separarentur, & dignoscerentur. Hoc enim probationis genus per ignem primis Ecclesiae saeculis, etiam in negotiis sacris admissum fuisse probabimus infra in tit. de purgat. vulgari; quam tamen explorationem circa sanctam crucem vetari in Capitol. Ludovic. dum in eo indicantur prohibetur crucem probare, censuit Theophilus tom. 15. in Heterocl. punct. 8. fol. 301. quoad presentem casum probationis reliquiarum videndus est Ferrandus lib. 2. disquisit. reliq. cap. 3. artic. 1.

Decipi.] Fuerunt olim quidam clerici, ac monachi, qui execranda prorsus audacia ob avaritiam, quastumque finire miracula, & strophas, religionis nomen eminentes, & astimantes quastum esse pictatam, & falsas reliquias pro veris publice exponentes, ut referunt D. Gregorius libro 3. epistol. 12. & 30. ibi: *Quidam monachi Graci huc antebiennum venientes, nocturno silentio juxta Ecclesiam S. Pauli corpora mortuorum in campo jacentia effodiebant, atque eorum ossa recondebant sercantes ibi dum recederent. Qui cum deprehensi, & cur hoc facerent, diligenter fuissent disquisi, confessi sunt, quod illa ad Graciam essent tanquam Sanctorum reliquias portaturi.* D. Augustinus libro de opere monach. capite 28. ibi: *Tam multos hypocritas sub habitu monachorum usquequaque demon dispersit circumvenientes provincias, nusquam missos, nusquam fixos, nusquam sanctos, nusquam sedentes. Alii membra Sanctorum Martyrum, si tamen Martyrum, vendunt; alii sumbras, & phylacteria sua magnificant.* Varios cultus referunt

referunt Gregorius Turon. lib. 9. *hiss. Franc. cap. 6.* Neubrigenfis lib. 5. *cap. 20. & 21.* Manrique *annal. Cister.* anno 1171. *cap. 3. num. 3.* Nec solum falsas reliquias pro veris publicæ venerationi exponebant, verum & miracula eminentibus, Christi, & Sanctorum imagines ad maiorem quæstum sibi comparandum, diabolico quæstu supponebant, ut exemplis suo tempore prolatis scribunt Nancel. *ad finem libri de visu.* Polyd. Vergil. lib. 3. *de prodig. sub finem.* Prosperus *in dimid. tempor. cap. 6.* quas imposturas gravi odio, atque execratione Ecclesie Patres semper prosequuti fuerunt. Concil. African. *can. 30.* Zacharias Pontifex in Synodo Rom. ubi Adelbertum nequissimum reliquiarum popolam his verbis damnavit: *Adelbertus, cuius nobis actus. & nefaria commenta relata sunt, quia se Apostolum censuit nominare, & capillos, atque ungulas suas pro sanctuario exhibuit, seducens populos diversis erroribus. & reliqua. Ab omni officio sacerdotali deponatur, agens penitentiam pro commissis. Sin autem in his erroribus perseveraverit, & amplius populum seduxerit, sit anathema, & æterno Dei iudicio condemnentur.* Plura de hac sacrilega avaritia, & populi Christiani seductione adducunt Ferrandus *disquisit. reliq. lib. 1. cap. 9. ad finem.* Gibalinus *lib. 1. de univers. neg. tom. 1. cons. 4. cap. 4.*

COMMENTARIUM.

4+ **E**X hoc canone talis deducitur assertio: *Sanctorum reliquia venales exponi non debent, sed intra caplam ad venerationem tantum ostendi.* Priorem partem assertionis probant textus in l. 3. C. de sac. Eccles. ibi: *Nemo Martyres distrahatur, ubi Harmenopolus vertit Sanctorum reliquias; quem sequuntur Gothofredus ibi, Petrus Gregor. lib. 2. *synag. cap. 12.* Trident. *sess. in Decret. de reliq. ubi Patres omnem quæstum circa imagines, & Sanctorum reliquias improbant.* Synodi. Turon. celebrata anno 1448. *can. 16. ibi: Prohibemus, ne ignore Sanctorum aliquorum reliquia, quæstus gratia per nostram provinciam deferantur: contrarium facientes, per locorum Ordinarios compescantur.* Constantien. *sess. 10. Narbon. can. ultim. l. 7. C. Theod. de sepulchro viol. quæ extat in dict. l. 3. & illi constitutioni occasionem dedisse Pseudomonachos Martyrum reliquias vendentes, de quibus D. Augustin. de opere monach. cap. 28. credunt Baronius anno 386. Panciroia lib. 2. *variar. cap. 162.* Illustrant Suarez *tom. 1. de relig. tract. 3. de simon. lib. 4. cap. 14. num. 24.* Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 43. num. 22.* Azor *p. 1. instr. lib. 9. cap. 8. quest. 7. Fagundez lib. 1. in 1. Eccles. precept. cap. 4. num. 29.* Hurtado de vero Martyrio *resol. 43. §. 13.* Ricciul. *lib. 1. lucubr. cap. 43.* Gibalinus *de simon. quest. 12. cons. 14.* Mornac. *in dict. l. 3.* Secundam partem, videlicet reliquias venerandas esse, probant caput *Venerabilis, de consecr. dist. 3.* Concil. Gangren. *relatum in cap. placuit, de consecr. dist. 1.* Concil. Romanum sub Sylvestro, *Nican. 2. act. 1. & 7.* Epaun. *can. 25.* Brachar. *3. can. 5.* Meldense *can. 39.* Mogunt. *3. can. 43.* Trident. *sess. 25. in Decret. de vener. Sanctor. quorum verba referunt Crespietius in summa verbo Reliquia, Anton. Augustin. lib. 16. tit. 2. per tot. Ricciulus lib. 1. lucubr. cap. 18.* Illustrant ultra supra congestos Ferrandus *in disquisit. reliq. lib. 1. cap. 8. & cap. 9. artic. 2. & cap. 10.* D. D. Gossal. *in Decretal. Tom. III. Pars II.***

artic. 2. & 2. p. cap. 5. P. Gregor. *lib. 1. parisi. tit. 18. cap. 3.* Ricciulus *lib. 1. lucubr. cap. 17. cum seq.* Hurtado *dict. resol. 43. §. 12.* Jacob. Gothofr. *in dict. l. 7.* Thom. Delbene *de offic. Inquisit. dubit. 234. sect. 11.* Menardus *in mor. ad concord. regular. fol. 123.* Gibalin. *de negot. tom. 1. lib. 1. art. 3. cap. 4. cons. 4.* Theophil. Raynaud. *tom. 15. in Hærocl. punct. 8. fol. 315.*

Sed hæc assertio, quæ duplicem continet partem, duplicem etiam patitur dubitandi rationem. Prima nascitur ex eo; nam si reliquie publicè exponantur venerationi, & adorandæ, quæstus, & majoris elemosynæ assequendæ gratiâ, nulla simonia committitur, ut probant Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 43. num. 22.* Gibalinus *de simon. quest. 12. cons. 4.* Petrus Baldel. *in Theolog. Moral. tom. 3. disp. 17. num. 22.* C. Stro-palao *tom. 2. oper. moral. tract. 8. disp. 1. punct. 6. num. 17.* Diana *p. 10. tract. 16. resol. 73.* igitur quia licet quæstus causa publicè reliquias exponere. Secunda assertionis pars continet eam dubitandi rationem, quam novatores, & reliquiarum impugnatores adduxerunt, ut earum venerationem improbarent. Primò adducunt caput 34. Deuteronomii, ubi refertur, Moysem sepultum fuisse in valle contra Phogger, ut nemo cognovisset sepulchrum suum. Cujus facti ratio ea communiter traditur, ne ab Hebræis adoraretur: ergo si Deus voluit sepulchrum Moyse latere, ne adoraretur, sequitur quod corpora Sanctorum non sunt adoranda. Secundò quia apud D. Matthæum, *cap. 22. vers. 24.* Lucam *cap. 11. num. 48.* Scribar, & Pharisei reprehenduntur tanquam hypocritæ, eo quod ædificabant sepulchra Prophetarum, & ornabant monumenta Justorum. Deinde quia nullum reperitur præceptum Christi Domini de reliquiis venerandis: ergo quia venerandæ non sunt.

6. Adhuc tamen defensiva est præsens assertio, pro cuius expositione sciendum est, venerationem reliquiarum in lege Gratiæ jam à temporibus Apostolorum cepisse, & pluribus miraculis comprobata fuisse, contra hæreticos, qui semper curarunt eadem sacra pignora impugnare, & prophanare: qui verò primus omnium in Ecclesia Dei cultum sacrum reliquiarum ausus est impugnare, fuit Eunomius, nec alio certè, quàm satanico spiritu afflatus in hanc veritatem debacchatus est: quem perditissimus Vigilantius, & inde Claudius Taurinensis, ac demùm cæteri hæreticorum satellites sunt consecrati: unde Gennadius *de eccles. dogmat. cap. 73.* ait: *Sanctorum corpora, & præcipue Beatorum Martyrum reliquias, perinde ac Christi membra sincerissimè honoranda; basilicas eorum nominibus appellatas, velut loca sancta divini cultui mancipata, affectu piissimo, & devotione fidelissima adorandas credimus: si quis contra hanc sententiam venerit, non Christianus sed Eunomianus, & Vigilantianus creditur.* Meminerunt hujus sacre venerationis D. Basil. *homil. in 40. Martyres, Nyssenus orat. in sancti Theodor. Martyrem,* ibi: *Quod si quis etiam pulverem, quo conditorium, ubi Martyris corpus quiescit, oblitum est, auferre permittat, pro munere pulvis accipitur, & tanquam res magni pretii, condenda terra colligitur.* Nazianz. *orat. 3. in vestiva, in Julianum agens, numero 30. de Martyribus: Quorum, ait, vel sola corpora idem possunt; quod anima sancta, sive tangantur, sive honorentur.* Magnates auctor

auktor eruditus, qui scripsit ante annos 1200. lib. 4. contra Theosthenem. Manifestum est (inquit) quod ossa Sanctorum non sunt mortua, sed plena virtute. Emissenus homilia de sancta Blandina: *Ubi sunt, qui venerationem sacris Martyrum non esse deferendam corporibus?* August. de Eccles. dogm. cap. 73. ibi: *Sanctorum corpora, & precipue Sanctorum Martyrum reliquias, ac si Christi membra sincerissime honoranda.* Unde lib. 22. de civit. Dei cap. 8. de reliquiis S. Stephani multa miracula operantibus plura dicit: *legatur ibi Coqueus. Et lib. 9. confess. cap. 7. de reliquiis SS. Martyrum Gervasi, & Protasi.* Et Hieronymus advers. Vigilant. cap. 2. de reliquiis S. Andrea. Et Sanctus Joannes Chrylost. lib. contra Gentiles, de reliq. S. Babyle Martyris: & homil. 66. ad populum. S. Ambros. epist. 85. & serm. 9. 2. *Quod si dicas mihi, quid honores in carne martyris jam resoluta, atque consummata? de qua jam Deo nulla cura est? Et ubi est illud charissimi, de quo ipsa Veritas loquitur per Prophetam, pretiosa inquit est in conspectu Domini mors Sanctorum eius.* Et paulo post: *Honoro ego in carne Martyris exceptas pro Christi nomine cicatrices: honoro viventis memoriam, perennitatem virtutis: honoro per confessionem Domini sacros cineres. Cur autem non honorant corpus illud fideles, quod reverentur, & demones, quod affixerunt in supplicio & glorificant in sepulchro? Honoro itaque corpus, & Christus honoravit in gladio, quod cum Christo regnavit in celo.* Hæc egrigie Sanctus Doctor, in quibus proposuit nobis omnia ferè Catholica motiva, quibus nitimur ad reliquias Sanctorum venerandas: quare ait August. cap. 73. de Eccles. dogm. *Si quis contra hanc sententiam venerit, non Christianus, sed Eunomianus, & Vigilantianus creditur.* Quæ reliquiarum veneratio suadet ex veteri Ecclesie cura circa sepulturam Sanctorum, & visitatione fidelium, ac vigiliis circa cæmeteria, & cryptas Martyrum, de quibus egi in can. 35. Concil. Illiber. Plura de hac veneratione reliquiis Sanctorum debita congeserant Ferrandus integr. disquisit. Scribanus de reliq. D. Sanctius de Avila integro tract. de venerat. reliq. Suarez advers. Regem Angliæ lib. 2. cap. 10. Baronius anno 57. Joan. Aurel. lib. 1. de imagin. Valdens. lib. 3. tit. 22. cap. 164. & sequent. Bellarm. lib. 7. de Sanctis, p. 4. Jodocus Coccius tom. 1. thesauri lib. 5. art. 16. Castro advers. hæreses, verbo Reliquia, Albert. Pius lib. 1. contra Erasmo. Alanus Coppus dialog. 3. Vazquez dialog. 3. de adorat. disp. 3. num. 78. Matth. Bredebachius lib. 4. antiperaposthis, cap. 27. Joan. Dartis ad dist. 3. de consecr. Valentia 2. 2. disput. 6. quest. 11. punct. 6. Scortia lib. 3. de Missa, cap. 12. Christ. Lupus ad 7. Synod. can. 3. Theoph. tom. 15. in Heteroocl. p. 2. punct. 8. Ricciulus lib. 1. Incubr. ferè per tot. qui, & dictus D. Sanctius de Avila fuisse hanc venerationem viguisse in lege naturali, scripta, & gratiæ probant.

7.
Traditur
ratio deci-
doni.

His ita animadversis, apparet jam vera ratio præsentis asserionis; nam cum veneratio debeatur Sanctorum reliquiis, non debent passim, & irreverenter ostendi; sed intra capsam, ut ita devotè venerentur à fidelibus: nec etiam debent venales exponi; nam si Gentilium votum semper fuit, ne reliquiæ suæ, aut suorum distraherentur, alienarenturve, l. pater, §. Julius Agrippa, ff. de legat. 3. ubi pro majorem, legit, majorum, Pancirola lib. 1. variar. cap. 173. quantum magis reliquiæ Sanctorum, quibus omnis veneratio debetur, debent ab omni commercio, & nundinatione esse im-

munes: licet tamen eas quolibet pretio redimere ab infidelibus, quia tunc non tam emuntur, quam ab injustis possessioribus vendicantur; & pecunia non tam pretium, quam instrumentum redimendæ vexationis creditur; quia sicut Sanctus captivus apud hostes vivus redimi potest, ita & reliquiæ redimi valent, in quibus ejus memoria conservatur, l. ossa, l. cum corpus ff. de relig. & sumptib. Unde legitur, pie, ac laudabiliter non raro à Christianos erutas, vel potius redemptas fuisse Sanctorum glebas, sive reliquias, cum periculum immincebat, ne à tyrannis, vel infidelibus turpiter, & impiè haberentur. Unde tunicam Christi Domini inconsumtam à Christianis redemptam refert Baronius anno Christi 54. & Paulus Diaconus lib. 6. de gestis Longob. cap. 46. refert quod Luitprandus audiens, quod Sarraceni depopulata Sardinia, etiam loca illa, ad quæ ossa Sancti Augustini Episcopi, propter vastationem Barbarorum olim translata honorificè fuerant condita, fæderent, misit eò, & dato magno pretio accepit, & transtulit ea in urbem Ticinensem; ubi ea cum honore tanto Patri debito condidit. Baronius etiam anno 735. refert, reliquias Sancti Ignatii Martyris pretio mediane sub Trajano Imperatore Antiochiam translatas anno Domini 111. & Henricum Germanorum Regem, non solum aurum Rodolpho misisse, sed Sueviæ quoque partem illi dedisse pro lancea, quæ Christi latus perforatum fuit: & laudabilem Christianorum Principium in inquirendis, & redimendis Divorum Orientalium reliquiis ardorem, ac studium narrat Mattheus Paris. biflor. Angliæ anno 1191. in hæc verba: *Expugnata Hierosolyma collegerunt omnes Christiani omnes reliquias Sanctorum, quas in locis sacrosanctis poterant invenire, & posuerunt eas in quatuor magnis eburneis capsis, quas Saladinus intuens, & quid in his contineretur, diligenter inquirens, iussit Baldach referri, ne Christiani de ossibus mortuorum gloriantur ulterius, & crederent eos habere intercessores in caelis, quorum ossa venerarentur in terris. Princeps autem Antiochenus, & Patriarcha, ceterique fideles tanto thesauro nullo modo defraudari volentes, promiserunt sub juramento, se easdem reliquias redempturas quinquaginta duobus millibus byzantinorum, Plura Theophilus tom. 15. in Heteroocl. punct. 8. fol. 315. Et sicut possunt reliquiæ ab infidelibus redimi, ita & subtrahi absque vitio furti. Genensis in praxi, cap. 56. Ricciulus lib. 1. Incubr. cap. 43. num. 11. an verò tempore belli possint reliquiæ à victoribus abstrahi, & occupari, dubium est: Affirmativè resolvit Ferrandus disquisit. reliq. lib. 1. cap. 8. artic. 3. Sed contrarium merito probat Diana p. 10. tract. 16. resol. 74. Suarez de Eucharist. disp. 13. sect. 7. num. 14. Valentia 2. 2. disp. 3. quest. 16. punct. 15. Castropalao tract. 6. disput. 5. p. 4. num. 18. Bonacina disput. 2. de vest. q. ult. sect. 1. Theophilus tom. 15. in Heteroocl. p. 2. punct. ult. fol. 320. Posse autem aliquam insignem reliquam, veluti velum B. Virginis, seu partem coronæ spinæ, impunè vendi, resolvit Hurtado de vero martyrio. d. resol. 43. §. 13. quia tunc non venduntur res spiritalis, sed ejus antiquitas.*

Nec obstat prima dubitandi ratio supra adducta, pro cuius solutione sciendum est, dubium respectu versari, an quando eo raptum sine lucrando plures elemosynas exponuntur reliquiæ, vera si- monia incurratur, quamvis nullum pactum iniunctum fuerit? Et affirmativè docent communiter Repetentes

Repetentes in presenti, Panormitan. *notab. 1.* Joannes Andreas *num. 2.* Anti de Butrio *num. 4.* Ancharanus *num. 1.* Ugolinus *de simon. tabul. 1. cap. 38.* Azor *1. p. instr. lib. 9. c. 8. quest. 7.* Sed contrarium rectius docuerunt Doctores supra probandi ratione adducti; quia falsum est, committi simoniam quoties in re, aut ex re aliqua spirituali intenditur tanquam finis principalis lucrum temporale, nisi intendatur tanquam premium rei spiritualis, nisi enim pretii ratio intercedat, nec venditio, neque emptio dari valet. Nec sane in communi hominum sensu elemosynas ex reliquiarum ostensione querere, est illas aut pretio aestimare, aut vendere: immo iste finis principalis elemosynarum vix fuerit mortalis, quia est tantum culpa prava ordinationis ad finem. Ea autem quando finis non est mortalis, non habet nisi malitiam venialem, ut docent Cajetanus *2. 2. q. 148. art. 2.* Sanchez *lib. 1. in Decalog. cap. 3. num. 1.* Si autem primo, & principaliter reliquiae vendantur, simonia committitur; nam illae non aliunde sunt aestimabiles, quam relatione ad sanctam animam, & quia membra hominis sancti fuerunt, unde recenseri non debent inter ea, quae sunt antecederentur annexa spiritualibus, cum ipsae in se sint aliquid spirituale, ut probat Gibalinus *de simon. quest. 12. conclus. 4.* Nec obstat secunda difficultas deducta ex fundamentis haereticorum, quae sicut ex sola impietate depromuntur, ita facile dissolvuntur: fatemur enim Deum voluisse latere sepulchrum Moysis, ne à Judaeis tanquam Deus adoraretur, & sic laberentur in idolatriam; non tamen ne Prophetas, & Dei famulus adoraretur. Inter haec autem dis-

crimen hoc adest, quod adoratio soli Deo debetur; veneratio verò debetur Sanctis, tanquam ejus famulis, ita ut veneratio in eorum persona Deo referatur. D. Thomas *3. part. quest. 25. art. 6. ad 1.* Quod autem voluerit Deus corpus Moysis ex praedicta ratione latere, docuerunt Philo Judaeus *lib. 3. de vita Moysis, ad finem.* Histor. Scholast. *Deuteron. cap. 20.* Theodoretus *in Deut. tom. 1. q. 43.* & ibi: *in cap. 23.* Cajetanus, & Oleati. Difficultas etiam deducta ex dictis locis Matthaei, & Lucae variè à Patribus refellitur: placet expositio Cajetani *in Matthaeum. c. 23.* dum ait: Qui sepelit occisum, potest hoc facere vel ut mortuum honoret, vel ut compleat actum homicidiae. Sepeliit Enoch Adamum, ut illum honoraret: sepeliit Cain Abelem, ut scelus lateret: Judaei autem etiam dicent se edificare sepulchra Prophetarum, ut eos honorarent, facto tamen contrarium indicabant, & propterea jure reprehenduntur, quod sub specie religionis Prophetas insectarentur, prout docuit eventus; quia Christum ejusque discipulos perdidit. Nec tandem obstat, quod Haeretici expendunt, videlicet Christum Dominum nunquam reliquiarum venerationem praecipisse; nam non recte arguitur: Christus Dominus hoc non praecipit: ergo à nobis faciendum non est; siquidem ubi actio suapte naturae bona est, fieri debet ex praecipito generali, quo tenemur bonum operari: at reliquias colere actio est sancta, ut patet ex haecenus dictis: ergo etsi praecipit à Christo non reperitur, praecipit cum Ecclesia canonicis statutis reperitur, observari debet, ut probat Riccius *lib. 1. lucub. cap. 10.*

TITULUS LXVI.

De observantia jejuniorum

CAPUT I.

Innocent. III *Clericis Sancti Petri, & (a) Magdalon.*

EX parte vestra fuit questum à nobis, utrum si (b) nativitatem Domini, vel (c) assumptionem Beatae Mariae, vel festivitatem alicujus Apostolorum in secunda feria contigerit evenire, die Sabbathi praecedenti vigiliam debeat jejunari? & utrum in Beati Matthiae Apostoli vigilia sit jejunium injungendum? Ad quod breviter duximus respondendum, quod die Sabbathi festivitates praebatas secundae feriae praecedenti, & (d) B. Matthiae Apostoli debet vigilia jejunari.

NOTAE.

(a) *Magdalon.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 1. & in cap. ex parte, de celebr. Missar.* ubi extat alia pars hujus textus, ut ibi notavi.

(b) *Nativitatem Domini.*] De qua festivitate agemus infra *in cap. final. & nonnulla adduxi in cap. ex parte, de celebr. Missar.*

D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

(c) *Assumptione Beatae Mariae.*] Cujus festivitatis institutio non est juris divini, ut voluit Joannes Andreas *in capite licet, de feriis;* sed ab ipsis Apostolis statuta fuit, ut probant Suarez *tom. 1. de relig. tract. 2. de Sanctis, cap. 8. num. 24.* Azor *p. 2. Inst. moral. lib. 1. cap. 20. q. 1. §. Ceterum;* Acunna *in cap. final. 70. dist. Herrera de orig. divin. offic. lib. 2. cap. 60.* hujusque festivitatis mentio fit *in capite pronuntiandum, de consecr.*